

**การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาไทย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาด
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น**
**Online Learning Management of the Thai Language
Department During the COVID-19 Pandemic in
Demonstration School of Khon Kaen University**

เชษฐรัฐ กองรัตน์ (Chedtharat Kongrat)^{*}

บทคัดย่อ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ (Online) การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการโดยใช้รูปแบบการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (มอดินแดง) ปีการศึกษา 2564 จำนวน 278 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้สอนวิชาภาษาไทย คือ อาจารย์จำนวน 5 คน และนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบบันทึกการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของผู้สอน ประเด็นในการสนทนากลุ่ม

¹ อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (มอดินแดง) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Lecturer, Demonstration School of Khon Kaen University, Secondary Level (Mo Din Daeng),
Faculty of Education, Khon Kaen University

^{*} Corresponding author, email: chedko@kku.ac.th

และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้สอน โดยใช้การวิเคราะห์โปรโตคอล (Protocol Analysis) และการบรรยายเชิงวิเคราะห์ (Analysis Description) ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (M) ร้อยละ (%) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$)

ผลการศึกษา พบว่า 1) การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ประกอบด้วย (1) รูปแบบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (2) เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (3) ความพร้อมของผู้เรียน (4) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (5) สื่อการเรียนรู้ (6) การวัดและประเมินผล และ (7) ปัญหาและอุปสรรค 2) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.27$, $S.D.=0.80$)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์, โควิด-19, กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย, โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The Coronavirus disease (COVID-19) pandemic has shifted education to online teaching and learning platforms. The Mixed methods research was designed: 1) to study the online learning management of Thai Language department under the Coronavirus disease (COVID-19) pandemic, and 2) to study the opinion of students towards online learning platforms. The samples consisted of 278 students from the Demonstration School of Khon Kaen University, Secondary Level (Mo Din Daeng) studying in the academic year 2021, along with key informants from Thai Language departments, which are 5 lecturers and 2 student-teachers. The research tools consisted of a lecturer's online teaching management observation form, a group discussion, and a student opinion questionnaire. The qualitative data obtained from the group discussion of the lecturers was analyzed using

protocol analysis and analysis description. The quantitative data obtained from the students' opinion questionnaire was analyzed using descriptive statistics, including, mean (M), percentage (%), and standard deviation (S.D.).

The findings revealed that: 1) Online learning management consists of (1) learning management styles, (2) learning management tools, (3) students' readiness, (4) learning process, (5) learning materials, and (6) assessment and evaluation, and problems and obstacles. 2) Students' opinion towards online learning management of Thai Language department in overall was at high level. (M=4.27, S.D.=0.80)

Keywords: Online Learning, COVID-19, Thai Language Demonstration, Demonstration School of Khon Kaen University

1. บทนำ (Introduction)

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน รวดเร็วและเป็นพลวัต ด้วยความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) และความคลุมเครือ (Ambiguity) อีกทั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของประเทศในทุก ๆ มิติ รวมถึงภาคการศึกษาที่จำเป็นจะต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการจัดการเรียนการสอนใหม่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องออกแบบการเรียนรู้ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีสอน ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท โดยเฉพาะกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ต้องนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์

ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในทั่วโลกและประเทศไทยได้ส่งผลกระทบทั้งด้านสุขภาพ และเศรษฐกิจแล้ว ยังส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการจัดการศึกษาในวงกว้างอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน กระทรวงศึกษาธิการได้มีความพยายามในการประกาศและกำหนดนโยบายเพื่อรับมือกับการระบาดในสถานการณ์

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในทุกระลอกที่สอดคล้องกับแนวทางการบริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในภาพรวมของประเทศอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564: 61) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564: 2-7) ได้เสนอรูปแบบสำหรับการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยให้สถานศึกษาได้พิจารณารูปแบบตามความเหมาะสมตามบริบทสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ทั้งหมด 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนการสอนแบบชั้นเรียน (On Site) 2) การเรียนผ่านโทรทัศน์ (On Air) เป็นการเรียนรู้ผ่านสื่อวีดิทัศน์การจัดการเรียนการสอนของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ 3) การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online) เป็นการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต และแอปพลิเคชัน 4) การเรียนการสอนผ่านหนังสือเอกสาร ใบงาน (On Hand) เป็นการเรียนการสอนโดยใช้หนังสือเรียน แบบฝึกหัด ใบงาน ตลอดจนสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ ด้วยวิธีการนำไปให้นักเรียนที่บ้าน ภายใต้ความดูแลช่วยเหลือของผู้ปกครอง และ 5) การจัดการเรียนการสอนแบบ (On Demand) รูปแบบนี้เป็นการเรียนรู้ผ่านทางเว็บไซต์ DLTV (www.dltv.ac.th) หรือช่อง YouTube (DLTV Channel 1-15) และแอปพลิเคชัน DLTV บนสมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้โดยการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้มีการติดตามและประเมินสถานการณ์วิกฤตการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงตระหนักถึงความปลอดภัยทางสุขภาพของนักเรียน บุคลากร ตลอดจนผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันและลดปัจจัยเสี่ยงในการแพร่ระบาด และให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสนองแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จึงได้ปรับวิธีในการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาให้เป็นแบบออนไลน์ (Online) แทนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนแบบปกติ (On Site) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (มอดินแดง) จึงได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ตามจุดเน้นวิชาภาษาไทย และหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะด้านเนื้อหาและทักษะการใช้ภาษา เพื่อสื่อสารเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ภาษาในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต และปัญหาของสังคม พัฒนาระบวนการคิดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552: 1-2) โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องประกอบด้วยผู้เรียนและผู้สอน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาสภาพของการจัดการเรียนการสอน และจุดเน้นจุดที่ควรพัฒนา ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้สอนและผู้เรียน เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และความต้องการของผู้เรียน และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อคุณภาพการศึกษา

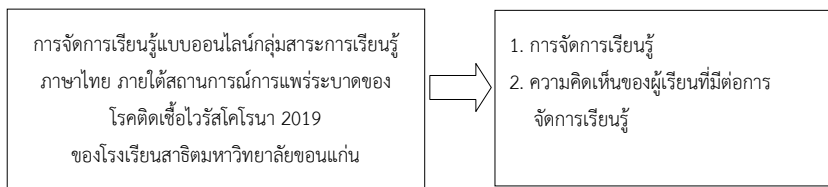
2. วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

2.1 เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนโดยนำองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่ประยุกต์จาก กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ (2549 อ้างถึงใน ชีรชัย เนตรนอมศักดิ์, 2561: 258-259) มากำหนดเป็นประเด็นในการออกแบบการวิจัย ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) รูปแบบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (2) เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ (3) ความพร้อมของผู้เรียน (4) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (5) สื่อการเรียนรู้ (6) การวัดและประเมินผล และ 2) ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) แบบสามเส้าพร้อมกาลเวลา (Concurrent Triangulation Design) (องอาจ นัยพัฒน์, 2554: 259) โดยที่ผู้วิจัยใช้วิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 วิธีการเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (มอดินแดง)ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 916 คน โดยการกำหนดขนาดตัวอย่างตามแนวคิดของ Yamane (1973: 727-728) กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ในระดับความเชื่อมั่นที่ .95 ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยสุ่มนักเรียนแบบแบ่งชั้นภูมิทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 และสุ่มอย่างง่ายจากนักเรียนในแต่ละห้อง จนได้จำนวน 278 คน เพื่อทำการสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ประกอบด้วย ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านคุณภาพการเรียนการสอน และตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับผลกระทบของผู้เรียนในการเรียนแบบออนไลน์ รวมไปถึงข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดระดับความคิดเห็นเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert

Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีความหมาย ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มาก ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง น้อย และระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด ได้ตรวจสอบความถูกต้องด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมชีวิตด้านความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อหาค่าความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence: IOC) โดยทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ และได้ตรวจสอบคุณภาพทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient: α) มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.95 ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขคุณภาพ

ดำเนินการแจกแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างผ่านกูเกิลฟอร์ม (Google Form) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลความตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2546: 162) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง เห็นด้วยมาก
2.51-3.50	หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
2.51-2.50	หมายถึง เห็นด้วยน้อย
1.00-1.50	หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

4.2 วิธีเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สอนวิชาภาษาไทย ได้แก่ อาจารย์ จำนวน 5 คน และนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) จากนั้นอาจารย์ผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยดำเนินการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการจัดการเรียนการสอน โดยนำองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่ประยุกต์จาก กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ (2549 อ้างถึงใน ธีรชัย เนตรธนอมศักดิ์, 2561: 258-259) มากำหนด

เป็นประเด็นในแบบบันทึก ได้แก่ 1) รูปแบบที่ใช้การจัดการเรียนรู้ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 3) ความพร้อมของผู้เรียน 4) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล และ 7) ปัญหาและอุปสรรค

ดำเนินการสนทนากลุ่มแบบออนไลน์ (Online Focus Groups) เรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ในกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ทุกวันศุกร์ของสัปดาห์ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยระบบ ZOOM Cloud Meetings โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Facilitator) ตามประเด็นในแบบบันทึกการจัดการเรียนรู้

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการจัดการเรียนการสอน และข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์โปรโตคอล (Protocol Analysis) สรุปรจากข้อความที่ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นในแบบสอบถาม และการบรรยายเชิงวิเคราะห์ (Analysis Description) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพของการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แล้วนำผลการวิเคราะห์ทั้งวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาสรุปผลร่วมกัน (Merge) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

5. ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย โดยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

5.1 การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์

5.1.1 ด้านรูปแบบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จัดการเรียนการสอนตามตารางเรียนออนไลน์ โดยลดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพบหน้าเวลา (synchronous) ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยระบบ ZOOM Cloud Meetings จากเดิมคาบละ 50 นาที เป็นคาบละ 40 นาที และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพบหน้าเวลา (Synchronous) ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยระบบ ZOOM Cloud Meetings 1 คาบเรียน และแบบไม่พบหน้าเวลา (Asynchronous) ผ่านการออกแบบในห้องเรียนแบบออฟไลน์ 1 คาบเรียน

5.1.2 ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า อาจารย์ผู้สอนใช้เครื่องมือในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการสอนแบบเผชิญหน้าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยระบบ ZOOM Cloud Meetings คิดเป็นร้อยละ 100 และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน ประกอบด้วย (1) แพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล (EduLearn) คิดเป็นร้อยละ 71.42 (2) ห้องเรียนออนไลน์ (Google Classroom) คิดเป็นร้อยละ 14.29 และ (3) กลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook) คิดเป็นร้อยละ 14.29

หมายเหตุ: EduLearn เป็นแพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัลที่พัฒนาโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนการเรียนการสอนของนักศึกษา นักเรียน อาจารย์ภายในคณะศึกษาศาสตร์ และโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น

5.1.3 ด้านความพร้อมของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนเข้าเรียนครบทุกวิชา คิดเป็นร้อยละ 90.50 และมีนักเรียนส่วนหนึ่งที่เข้าเรียนไม่ครบทุกวิชา คิดเป็นร้อยละ 9.50 และนักเรียนมีความพร้อมด้านอุปกรณ์และสื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนแบบออนไลน์ ภาพรวม 74.90 และมีความตื่นตัวพร้อมที่จะปรับตัวกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์

5.1.4 ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า อาจารย์ผู้สอนใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) และแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) โดยผสมผสานรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถแบ่งชั้นได้ 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียนผู้สอนใช้เครื่องมือสร้างปฏิสัมพันธ์ คือ Kahoot, Gimkit, Vonder, Wordwall ขั้นปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนใช้เครื่องมือในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ คือ Poll Everywhere, Padlet, Mentimeter ขั้นสรุปและวัดผลการเรียนรู้ผู้สอนใช้เครื่องมือสร้างปฏิสัมพันธ์ คือ Kahoot, Gimkit, Vonder, Wordwall

5.1.5 ด้านสื่อการเรียนรู้ พบว่า อาจารย์ผู้สอนมีการใช้สื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความเหมาะสมของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น สามารถแบ่งเป็นสื่อพื้นฐาน ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน รูปภาพ และสื่อดิจิทัล ได้แก่ สื่อสังคม (Social Media) นอกจากนี้ ยังมีการใช้แอปพลิเคชันและเกมออนไลน์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนและสร้างปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ ได้แก่ Kahoot, Gimkit, Vonder, Wordwall, Poll Everywhere, Padlet, Mentimeter

5.1.6 ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า อาจารย์ผู้สอนเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ทั้งการประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) และการประเมินหลังการเรียน (Summative Assessment) โดยเน้นที่ภาระงานเป็นฐาน (Task Based) ซึ่งผู้เรียนและผู้สอนได้วางแผนและออกแบบการประเมินร่วมกัน และใช้การทดสอบย่อยท้ายบทเรียนผ่านระบบกิลิฟอรัม

5.1.7 ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า ในช่วงแรกนักเรียนต้องปรับตัว อาจเกิดความสับสนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้ นอกจากนี้ ผู้สอนไม่สามารถเห็นบริบทในการเรียนทั้งหมดของผู้เรียน และมีผู้เรียนหลายคนไม่เปิดกล้องขณะเรียนจึงทำให้ยากต่อการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ และเนื้อหาการอ่านและการเขียนที่จะต้องฝึกปฏิบัติทำได้ค่อนข้างยากกว่าการเรียนในชั้นเรียนปกติ อย่างไรก็ตาม การเรียนแบบออนไลน์ไม่ได้ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพียงด้านเดียว แต่ยังทำให้ผู้สอนและผู้เรียนนั้นเกิดการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ ไปพร้อมกันด้วย

5.2 ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์

ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (มอดินแดง) ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านคุณภาพการเรียนการสอน พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M=4.27$, $S.D.=0.80$) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ผู้เรียนมีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($M=4.31$, $S.D.=0.77$) รองลงมาคือ ด้านผู้สอน ผู้เรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($M=4.26$, $S.D.=0.82$) และด้านคุณภาพการเรียนการสอน ผู้เรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($M=4.22$, $S.D.=0.84$) แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

รายการ	ค่าเฉลี่ย (M)	(S.D.)	แปลผล
ด้านผู้สอน			
เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก	4.19	0.79	เห็นด้วยมาก
จัดเนื้อหาเหมาะสมกับเวลาเรียน	4.32	0.78	เห็นด้วยมาก
ใช้ภาษาและการสื่อสารที่ดีในการจัดการเรียนรู้	4.29	0.87	เห็นด้วยมาก
ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้	4.24	0.84	เห็นด้วยมาก
รวมรายด้าน	4.26	0.82	เห็นด้วยมาก
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			
กระบวนการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมกระบวนการคิด	4.31	0.74	เห็นด้วยมาก
กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	4.21	0.79	เห็นด้วยมาก
กระบวนการจัดการเรียนรู้มีรูปแบบที่หลากหลาย	4.33	0.80	เห็นด้วยมาก
สื่อการเรียนรู้และเอกสารประกอบการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้	4.51	0.63	เห็นด้วยมากที่สุด
ภาระงานและการทำงานมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเวลา	4.30	0.82	เห็นด้วยมาก
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์และมีความหลากหลาย	4.19	0.85	เห็นด้วยมาก
รวมรายด้าน	4.31	0.77	เห็นด้วยมาก
ด้านคุณภาพการเรียนการสอน			
มีความรู้ความเข้าใจในรายวิชา	4.23	0.79	เห็นด้วยมาก
มีทักษะ/กระบวนการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	4.22	0.86	เห็นด้วยมาก
มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.20	0.87	เห็นด้วยมาก
รวมรายด้าน	4.22	0.84	เห็นด้วยมาก
ภาพรวมทั้งหมด	4.27	0.80	เห็นด้วยมาก

นอกจากนี้ ยังได้วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์จากคำถามปลายเปิดที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็น โดยการตีความสร้างข้อสรุป ตามประเด็นต่อไปนี้ 1) ผลกระทบด้านบวก ผู้เรียนและผู้สอนเกิดการปรับตัวเพื่อการเรียนรู้ในความปกติใหม่ มีอิสระในการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ตามความต้องการและความพร้อมของตนเอง นอกจากนี้ ยังสามารถกลับมาทบทวนบทเรียนย้อนหลังจากวิดีโอที่บันทึกไว้ได้ และมีช่องทางในการส่งงานที่สะดวกสบาย สามารถตรวจสอบการส่งงานได้ ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียน 2) ผลกระทบด้านลบ ผู้เรียนขาดการบริหารจัดการเวลาในการเรียนช่วงแรก เกิดความเหนื่อยล้าจากการเรียนเนื่องจากใช้สายตาอยู่กับหน้าจอคอมพิวเตอร์เป็นเวลานาน และเกิดอาการปวดหลัง และ 3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ อยากไปเรียนและทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ ที่โรงเรียน เอกสารประกอบการสอนของอาจารย์ควรพิมพ์แบบสี เพื่อความสวยงามและดึงดูดให้อยากเปิดอ่านมากขึ้น และจัดทำในรูปแบบออนไลน์ เช่น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ไฟล์เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (E-document) เป็นต้น เพื่อความสะดวกในการพกพา การจัดบันทึก และการทำแบบฝึกหัดในแท็บเล็ต (Tablet) ตลอดจนการทบทวนเนื้อหาบทเรียนตามความพร้อมตนเองได้

6. สรุปและอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ตามประเด็น ดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ประกอบด้วย 1) รูปแบบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 3) ความพร้อมของผู้เรียน 4) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผล และ 7) ปัญหาและอุปสรรค ในส่วนของความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.27$, $S.D.=0.80$)

6.1 การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์

6.1.1 รูปแบบที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้มี 2 รูปแบบ คือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจัดการเรียนการสอนตามตารางเรียน โดยลดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพสานเวลาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยระบบ ZOOM Cloud Meetings จากเดิมคาบละ 50 นาที เป็นคาบละ 40 นาที ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพสานเวลา ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยระบบ ZOOM Cloud Meetings จำนวน 1 คาบเรียน และแบบไม่พสานเวลา ผ่านห้องเรียนแบบออฟไลน์ 1 คาบเรียน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้สอนได้วิเคราะห์และปรับรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับความปกติใหม่ (New Normal) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยที่การเรียนรู้ไม่หยุดชะงัก และลดเวลาในการเรียนรู้อันจะทำให้เกิดความเหนื่อยล้าจากการเรียนออนไลน์ โดยการออกแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย โดยที่ผู้สอนคอยชี้แนะและอำนวยความสะดวก (Coach) ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ และมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงมีศักยภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล มธุรส (2564: 37) ที่ได้เสนอความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ในยุควิถีใหม่ของภาคการศึกษาไทยไว้ว่า ควรมุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมากกว่าจำนวนชั่วโมงที่อยู่ในห้องเรียนเพื่อการเรียนรู้นอกห้องเรียนผ่านสื่อออนไลน์ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับข้อสรุปจากงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564: 129) ที่ได้จากการสังเคราะห์การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ นอกจากนี้ สถานศึกษาเอกชนบางแห่งที่มีความพร้อมจะจัดการจัดการเรียนรู้ผ่านออนไลน์เพียงอย่างเดียว

6.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า อาจารย์ผู้สอนใช้เครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้สำหรับจัดการเรียนรู้ คือ ZOOM Cloud Meetings และเครื่องมือที่ใช้สำหรับบริหารจัดการชั้นเรียน คือ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล (EduLearn), ห้องเรียนออนไลน์ (Google Classroom) และเฟซบุ๊ก (Facebook) เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์นั้นจะต้องอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นช่องทางในการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน อาจารย์ผู้สอนจึงออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือออนไลน์ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด จะสังเกตได้ว่าเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้นั้นเป็นเครื่องมือออนไลน์แบบสำเร็จรูปที่ใช้งานได้สะดวกสบาย และเข้าถึงได้ง่ายไม่ซับซ้อน นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้รับการสนับสนุนเครื่องมือสำหรับจัดการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยระบบ ZOOM Cloud Meetings และเครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้อื่น ๆ จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น และเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารจัดการชั้นเรียน แพลตฟอร์มการเรียนรู้ดิจิทัล (EduLearn) จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงทำให้อาจารย์ผู้สอนมีเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับ มนธิชา ทองหัตถา (2564: 48) ที่พบว่า แอปพลิเคชันที่ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ Line, Google Classroom, Facebook Messenger, Google Meet และยังสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564: 170-171) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 พบว่า การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ สถานศึกษาได้มีใช้การใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Google Meet, Zoom, MST และการใช้สื่อสังคม (Social Media) ในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน

6.1.3 ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนเป็นส่วนใหญ่ โดยเข้าเรียนครบทุกวิชา คิดเป็นร้อยละ 90.50 และมีนักเรียนส่วนหนึ่งที่เข้าเรียนไม่ครบทุกวิชา คิดเป็นร้อยละ 9.50 และนักเรียนมีความพร้อมด้านอุปกรณ์และสื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนแบบออนไลน์ ภาพรวม 74.90 และมีความพร้อมที่จะปรับตัวเพื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันส่งผลให้อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์มีราคาไม่สูงมากนัก อีกทั้งผู้เรียนในเจนเนอเรชันนี้เกิดและเติบโตมาพร้อมกับสิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยี ใช้สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตตั้งแต่เด็ก จนทำให้กลายเป็นวิถีการดำเนินชีวิต

แบบสังคมดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับ ดนุลดา จามจุรี (2563: 11-13) ที่อธิบายและให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้เรียนเจนเนอเรชันแซด (Gen Z) เข้าใจเทคโนโลยีมากกว่าคนในเจนเนอเรชันก่อน ๆ ชอบประสบการณ์ชีวิตติดหลายหน้าจอ (Multiscreen) และมีความคาดหวังว่าอินเทอร์เน็ตจะใช้เป็นแหล่งทรัพยากรเพื่อช่วยในการเรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องใช้กลยุทธ์และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนที่ผสมเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ เช่น Web Searches, Web Games และการใช้สื่อสังคม (Social Media) ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้

6.1.4 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ผู้สอนออกแบบโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) และแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) โดยผสมรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการใช้เครื่องมือสร้างปฏิสัมพันธ์ในชั้นนำเข้าสู่บทเรียนและขั้นสรุปและวัดผลการเรียนรู้ เครื่องมือในการแสดงความคิดเห็นในชั้นปฏิบัติการมี สอดคล้องกับ ฌีรดา เวชฎาลักษณ์ (2562: 108-109) ที่อธิบายว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยมีผู้สอนเป็นผู้แนะนำ ดังนั้น ผู้สอนจะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่และนวัตกรรมการเรียนการสอนมาสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน และเน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ในการเรียนระหว่างผู้เรียนด้วยกันและผู้เรียนกับผู้สอน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ เกิดเป็นสมรรถนะเพื่อใช้พัฒนานตนเองและสังคมต่อไป

6.1.5 สื่อการเรียนรู้ พบว่า ผู้สอนใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ 2 ประเภท คือ สื่อพื้นฐาน และสื่อดิจิทัล อาจารย์ผู้สอนมีการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่หลากหลายทั้งสื่อพื้นฐาน และสื่อดิจิทัล เนื่องมาจากโลกปัจจุบันถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้คนที่อยู่ได้อย่างสอดคล้องกับสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องเรียนรู้ทักษะในการจัดการและใช้ประโยชน์จากข้อมูลให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการปรับตัวให้ทันกับเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถใช้เทคโนโลยีในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น สถานศึกษาจำเป็นต้องตื่นตัวและเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังที่ จินตวิรี คล้ายสังข์ (2563: 104) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มของการใช้สื่อเทคโนโลยีสำหรับการเรียนการสอน ซึ่งในปัจจุบันและอนาคตจะมุ่งไปสู่การพัฒนาสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อรองรับอุปกรณ์ในการใช้กับชั้นเรียนได้

เช่น สมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต เพื่อให้ผู้สอนนำมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.6 การวัดและประเมินผล อาจารย์ผู้สอนมีการออกแบบการวัดและประเมิน ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยเน้นที่ภาระงานเป็นฐาน และ ใช้การทดสอบย่อยท้ายบทเรียนผ่านกูเกิลฟอร์ม เนื่องจากการจัดการเรียนการสอน ไม่ได้อยู่เฉพาะในห้องเรียนเช่นเดิม ผู้สอนจึงมีการปรับเปลี่ยนการวัดและประเมินผล การเรียนรู้จากแบบทดสอบปรนัยที่อาศัยการตอบแบบเลือกตอบถูกผิด ไปสู่การประเมิน ตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เน้นการวัดว่าสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในสถานการณ์จริงได้อย่างไร ด้วยการให้การประเมินการเรียนรู้ (Assessment of Learning) และการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) ร่วมกัน สอดคล้อง กับ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา (2563: 2) ที่กล่าวว่า การประเมินการเรียนรู้ในยุค ความปกติใหม่ จะต้องเปลี่ยนจากการประเมินเพื่อตัดสินความรู้ความสามารถของผู้เรียน (Judgement) มาเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Assessment for Learning) เน้นการให้ผู้เรียนประเมินตนเอง (Self Assessment) มากขึ้น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมคุณลักษณะ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะยาว และยังสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2564: 95) ที่พบว่า ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้สอนได้ใช้การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้การวัดเชิงประจักษ์มากขึ้น มีการประเมินจากชิ้นงานโดยใช้เกณฑ์แบบรูบริก (Rubric) นอกจากนี้ ยังได้จัดทำข้อสอบ แบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น

6.1.7 ปัญหาและอุปสรรค พบว่า ในช่วงแรกนักเรียนต้องปรับตัว อาจเกิด ความสับสนระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนได้ นอกจากนี้ ผู้สอนไม่สามารถมองเห็นบริบทและ บรรยากาศในการเรียนของผู้เรียนได้ทั้งหมด อีกทั้งผู้เรียนหลายคนไม่เปิดกล่องขณะเรียน จึงทำให้ยากต่อการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับ มนธิชา ทองหัตถา (2564: 48-49) ที่พบสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ของนักเรียนโรงเรียนปากพนัง ในสภาพที่คล้าย ๆ กัน คือ ผู้เรียนยังขาดความรับผิดชอบและระเบียบวินัยในด้านการ ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามเวลาที่กำหนด และยังขาดทักษะในการบริหารจัดการเวลา ในการเรียนรู้แบบออนไลน์ผลกระทบของผู้เรียนในการเรียนแบบออนไลน์

6.2 ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์

ความคิดเห็นของผู้เรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายมัธยมศึกษา (มอดินแดง) ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.27$, $S.D.=0.80$) ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ สื่อการเรียนรู้และเอกสารประกอบการสอนเหมาะสมกับเนื้อหาและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์ผู้สอนมีการออกแบบวางแผนที่ชัดเจน นำไปใช้และสะท้อนผลการปฏิบัติร่วมกัน มีการใช้เครื่องมือสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเหมาะกับวัยของผู้เรียน ทำให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการเรียน สอดคล้องกับ ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์โควิด-19 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564: 78-79) ที่พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีความคิดเห็นต่อผลกระทบที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งในด้านบวกและด้านลบ โดยผลกระทบด้านบวก ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเกิดการปรับตัวเพื่อการเรียนรู้ในความปกติใหม่ มีอิสระในการเรียนรู้ เข้าถึงบทเรียนได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ตามความต้องการและความพร้อมของตนเอง สามารถกลับมาทบทวนบทเรียนย้อนหลังจากวิดีโอที่บันทึกไว้ได้ และมีช่องทางการส่งงานที่สะดวกสบายสามารถตรวจสอบการส่งงานได้ ส่วนผลกระทบในด้านลบ ส่งผลเสียต่อสุขภาพของผู้เรียนและผู้เรียนขาดทักษะในการบริหารจัดการเวลา สอดคล้องกับ เมธาสิทธิ์ อัญรัตนศรีสกุล และคณะ (2563: 40-41) ที่ได้ประเมินการจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชินีบูรณะ พบว่า ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนมีความยากลำบากในการเรียนออนไลน์ ทั้งด้านอินเทอร์เน็ต อุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงการเรียน และในการเรียนผ่านโทรศัพท์จอเล็ก ๆ ส่งผลเสียต่อสายตาและสุขภาพอีกด้วย

7. ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก สามารถปรับตัวจากการเรียนแบบปกติ (On Site) สู่การเรียนแบบออนไลน์ (Online) ได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันผู้สอนก็มีการออกแบบและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ยังมีประเด็นที่จะต้องพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน และสอดคล้องกับสภาพของโลกในปัจจุบัน ผู้วิจัยขอเสนอแนะประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

7.1 จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์มีทั้งการเรียนแบบผานเวลาและไม่ผานเวลา ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เช่น ด้านทักษะการเรียนรู้ ทักษะการอ่าน และการเขียน ทักษะการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ เป็นต้น

7.2 การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสาระการอ่านและการเขียนที่ผู้เรียนจะต้องฝึกปฏิบัติทำได้ค่อนข้างยากกว่าการเรียนแบบปกติ ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Losses) ของผู้เรียนด้านการอ่านและการเขียนในวิชาภาษาไทย

7.3 การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดการเรียนแบบออนไลน์ การปรับตัวสู่การจัดการเรียนรู้ยุคหลังโควิด-19 จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในวิชาภาษาไทยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์กับแบบปกติ

8. เอกสารอ้างอิง (References)

- จินตวิทย์ คล้ายสังข์. (2563). *การผลิตและใช้สื่ออย่างเป็นระบบ เพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2562). *หลักการบริหารจัดการชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดนุลดา จามจุรี (2563). *การออกแบบการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน Gen Z*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรชัย เนตรนอมศักดิ์. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา*. ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2546). *การวิจัยสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มนธิชา ทองหัตถา. (2564). สภาพการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารละครี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, 5(1), 43-51.
- เมธาสีทธิ์ ธัญรัตนศรีสกุล และคณะ. (2563). การประเมินการจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชินีบูรณะ โดยใช้การประเมินแบบเร่งด่วน. *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, 4(2), 30-45.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2563). *การประเมินการเรียนรู้ใน New Normal*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564*. สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2564, จากเว็บไซต์: <https://online.anyflip.com/dwnyn/qocg/mobile/index.html>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2564, จากเว็บไซต์: <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1834-file.pdf>

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวิมล มธุรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(40), 33-42.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2554). *การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และ ผสมผสานวิธีการ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rded. New York: Harper and Row Publications.